

was moe en kon 't er niet meer uithouden, en jij was met me meegegaan, hoewel je je ergerde over mijn gril. De maan scheen met blauw licht over de huizen en de havens dreven vol zilver en de boomen waren zoo donker. Toen heb ik gezegd: „Wat laat al dat gedoe je koud en leeg....” en toen heb jij om me gelachen en gezegd dat het kwam doordat ik moe was en dat het wel weer over zou gaan. Toen stond ik stil bij 'n brug, die zwart over 't water lag, en toen zei ik: „Moe? We zijn allemaal moe. Altijd.” Toen keek je me aan met ontsteltenis in je oogen. Dat is de eenige keer geweest, dat je iets van me begrepen hebt.

Het is wel goed, dat jullie me niet meer weerziet. We zouden elkaar toch niet meer gevonden hebben. Het leven, dat hier groeit, is als de strijd van de dennenbosschen tegen de storm. Het is dikwijls rauw en koud, maar het is léven; de menschen hier zijn niet moe. En dit is maar een klein stukje van de wereld, waarvan ik niets ken. Ik kende niets dan het broeikasje, dat jullie „leven” noemden. God — jullie prachtig, „vergeestelijkt” leven; jouw warme vriendschap.... de reine liefde van Loes.... Heeft ze niet begrepen, hoe ik naar haar gehongerd heb, en hier, in deze eenzaamheid naar een warm woord van échte liefde? Maar ik heb niets gehoord dan wat bezorgdheid en wat angst.... Angst, niet om míj, maar om de mislukking van hààr leven!

Alle afkeer, alle vreemdheid heb ik op je gezicht gezien, toen je bij me was. Ik heb je minachting gezien voor dat armzalige zusterje, met die sputumpotten, die de onbeschaamdheid had het portret van Loes in haar handen te nemen. En toch was zij de eerste, bij wie ik ontdekt heb, dat een vrouw goed kan zijn....

Want wat heeft Loes voor me gedaan, toen ik nog thuis was? Als ze bij me was, ging ze weer zoo gauw mogelijk weg, met 'n vluchtige handdruk en een „dag — 't beste....!”

Ik heb ontdekt, dat hààt een verheffend sentiment is. Harteloozen kunnen niet liefhebben en niet haten. En jullie, met je „cultuur” en je „geest” zijn harteloos.

Maar ik kan niet meer. Boven de dennen is het donkerrood geworden en ik kan niet goed meer zien. En mijn hoofd bonst zoo. Adieu.

BEN.

Begin Mei, als een laatste heftige schrik, het telegram. Ben was bezig het laatste restje van zijn leven te verbruiken. Nog eenmaal scheen bij Van Marel een oude smart op te branden — ook bij Loes.

Zonder er veel over te spreken hadden ze die middag de eerste trein genomen en waren ze erheen gegaan. Ze waren te laat. Enkele uren tevoren was Ben overleden. Zijn gezicht had niet de spreekwoordelijke rust der